

תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה ענין לך לך

ביאור ענין הליכת אברהם אל הארץ, והוספת ה"א על שמו

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצינונים

פרשת לך לך

שנה ה' | גליון קס"ז

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב 718-650-6295 (+1)
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

The Ma'amarim of LIKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

פתח דבר

בעזה"י

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה הנה אברם" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

המאמרים של לקוטי תורה ותו"א שייכים להוצאת קה"ת ונדפס ברשותם, תשוח"ח להם.

ה' חשון - ה'תשע"ו

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

תוכן המאמר

פרק א

עניינה של פרשת 'לך לך'.....ז

פרק ב

הליכת אברם וירידתו - עילוי גדול מאד.....יב

פרק ג

המושכת החכמה שלמעלה בתורה שלפנינו.....יז

פרק ד

היחודים העליונים שעשו האבות.....כ

ד"ר ענין לך וגר'

ביאור ענין הליכת אברהם
אל הארץ, והוספת ה"א
על שמו

ב"ה. תו"א פרשת לך לך, ד"ה הנה אברם כו' [יא, א-ג]

פרשה לך לך

(ענין לך לך, וילך למסעיו ממטה למעלה וממעלה למטה כו'; לה' הנראה כו', לה' סתם) יא א

הנה אברם הוא השכל הנעלם מכל רעיון, א"ב ר"ם, וצריך להמשיכו

הנה⁵ 'אברם' הוא השכל הנעלם מכל רעיון⁶,
א"ב ר"ם.

ספירת החכמה נקראת בשם 'אב', "מפני שהיא
שורש ומקור הנאצלים כמו שכתוב⁷ ראשית חכמה
. . ועל כן נקרא אב, כמו האב שממנו בא עיקר
השפע" (ס' פרשיות).

ולמעלה מן החכמה הגלויה שבאצילות שהיא
ראשית הגילוי בעולמות, כנ"ל, ישנה בחינה
עליונה בחכמה שנקראת 'אב רם', והיינו כאשר
החכמה כלולה בבחינת הכתר, ובחינה זו נעלית
מן העולמות ואינה מתגלית בהם ונקראת "שכל
הנעלם מכל רעיון"⁸.

וזו היא בחי' 'אברם', 'אב' - חכמה כנ"ל,
'רם' - חכמה מרוממת ומובדלת, היינו החכמה
כפי שכלולה במקורה.

(ענין "לך לך"¹, "וילך למסעיו"² ממטה למעלה
וממעלה למטה כו'; "לה' הנראה כו"³, "לה"⁴
סתם).

פרק א

עניינה של פרשת 'לך לך'

[בפרק זה יבאר את ענין הליכתו של
אברהם אבינו, כנאמר "ויאמר ה' אל אברם לך
לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך".

ויבאר על איזו בחינה מורה השם 'אברם',
מה הוא ענין הליכתו ולא יזו כוונה ותכלית,
מה היא 'הארץ' שאליה הולך, ומהו 'אשר
אראך'.

ובהמשך לזה יבאר את עניינה של מצות
מילה שניתנה לאברהם, כהמשך והשלמה לענין
'לך לך':]

האמצעי באוה"ת בראשית כרך ו תתרעב, א (להלן):
אדה"א, עם הגהות מהצ"צ. תורת חיים פרשת לך לך פ,
א (להלן: תו"ח). הגהות וקיצורים באוה"ת כרך ד תרפא,
א; תרפח, ב (להלן: אוה"ת).

לכללות מאמר זה ראה גם ד"ה לך לך תשל"ח.
6. לשון הזמר "אל מסתתר".
7. תהלים קיא, י.
8. בד"ה לך לך תשל"ח: "שכל העמוק ביותר שמוסתר
ונעלם לגמרי נק' שכל הנעלם מכל רעיון, להיות שגם
אפס קצתו אינו מושג כלל, שהוא למעלה גם מבחי' חכמה.
כי חכמה (עם היותה ראשית כל הכחות פנימיים) היא בחי'

1. לך לך יב, א.
2. שם יג, ג.
3. שם יב, ז.
4. שם, ח.
5. הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:
הביאור על המאמר, הנדפס בתו"א בהמשך למאמר
זה בדף יא, ד (מהקטע המתחיל "אך לפ"ז צריך להבין").
הנחת הר"פ בס' מאמרי אדמו"ר הזקן - הנחות הר"פ
עמ' ה' ("וילך למסעיו ממעלה למטה כו"), עם איזה
הגהות מהצ"צ (להלן: הנחות הר"פ). מאמרי אדה"ז
פרשיות עמ' פ (להלן: ס' פרשיות). הנחת כ"ק אדמו"ר

בבחינת גילוי, דהיינו להיות סדר השתלשלות מבחינת חכים ולא בחכמה ידיעה, בבחינת ירידה ממדריגה למדריגה, עד סוף כו'. והתכלית הוא להיות גילוי בבי"ע, גן עדן עליון ותחתון, תענוג הנבראים, שיוכלו לקבל גילוי התענוג כו'. וזהו ענין חסד אתגלי בפומא דאמה, להיות גילוי ההשפעה בבחינת התקשרות, והוא יושב פתח האהל כו'. אך גילוי זה הוא על ידי

וצריך להמשיכו⁹ בבחינת גילוי.

דהיינו, להיות סדר השתלשלות מבחינת 'חכים' ולא בחכמה ידיעה¹⁰, בבחינת ירידה ממדריגה למדריגה, עד סוף כו'.

ענין גילוי בחינת 'אברם' הוא שמדריגה זו של 'שכל הנעלם מכל רעיון' שלמעלה מכלי השגת הנבראים, עליה נאמר 'איהו חכים ולא בחכמה ידיעה' - תתגלה בעולמות. שיהיה "המשכת גילוי האור הנעלם בעצמות המאציל, שיבוא מן ההעלם לגילוי באבי"ע ביתר מכפי המידה וצמצום הראשון דקו המידה שהיה בתחילת ההשתלשלות" (תר"ח).

והתכלית הוא להיות גילוי בבי"ע, גן עדן עליון ותחתון, תענוג הנבראים, שיוכלו לקבל גילוי התענוג כו'.

גן עדן העליון וגן התחתון הם בעולמות בריאה יצירה עשיה שהם עולמות הנבראים, אך מאירה בהם הארה גדולה מהאור האלקי, למעלה מהאור המוגבל שנקבע בתחילת הבריאה על ידי 'קו המידה'.

גילוי, משא"כ שכל הנעלם מכל רעיון".

9. כן הוא באוה"ת.

10. 'פתח אליהו' (ת"ז בהקדמה, יז, א).

11. זוהר ח"ג קמב, א (אדרא רבא).

12. וירא יח, א.

13. וז"ל הזוהר שם: "פומא דאמה אתקרי יו"ד, וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה, והאי אמה חסד הוא, דאתקרי ותלי באי פום אמה, ולא אתקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה. ותא חזי דלא אתקרי

וזהו ענין הכתובים שבתחילת פרשת לך לך שאורו של 'אברם' (שלמעלה מהאור המוגבל המתגלה בעולמות לפי ההגבלה דקו המידה) בא ומתגלה בעולמות, ועל ידו יש לנשמות בגן עדן תענוג עצום באלקות, מחמת עוצם ההארה המתגלית בהם.

[ומבאר שזהו גם תוכן ענין המילה של

אברהם אבינו, ומה שנאמר בהמשך למילה

"והוא יושב פתח האוהל":]

וזהו ענין 'חסד אתגלי בפומא דאמה'¹¹, להיות גילוי ההשפעה בבחינת התקשרות, "והוא יושב פתח האהל כו"¹².

ענין זה של גילוי בחי' א"ב ר"ם למטה הוא גם תוכן ענין המילה שנצטוו עליה אברהם, כמבואר בזוהר ובכתבי הארז"ל שענין המילה הוא 'חסד אתגלי בפומא דאמה'¹³. כלומר:

ענין חסד הוא השפעה מהעליון אל התחתון, וכך הוא ענין התגלות בחי' 'חכים' ולא בחכמה ידיעה' למטה. וההתגלות היא על ידי בחינת 'פי האמה' המורה על ספירת היסוד¹⁴.

אברהם שלים באי חסד עד דאתגלייא יו"ד דאמה, וכיון דאתגלי אקרי שלים, הדא הוא דכתיב התהלך לפני והיה תמים, תמים ממש".

14. כמ"ש ב'פתח אליהו': "יסוד סיומא דגופא אות ברית קודש".

עניינה של ספירת היסוד הוא התקשרות המשפיע אל המקבל (ראה תניא אגרת הקודש סי' טו, צוין באוה"ת כאן), ולכן על ידה הוא גילוי ההשפעה.

צמצומים והעלם בחינת חושך דיצחק, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, כדי להיות בחי' יש, ובו יהיה יום אחד המשכת אחד, שיהיה היש בטל. דהיינו, שיהיה בחינת יש ובטל כו'. והנה להיות גילוי זה צריך להיות מצות מילה להסיר ערלה היא קליפת נוגה החופפת כו' שלא יהיה לה ניקה, שאי אפשר להמשיך בחינת גילוי בעודה שם, כי אם כשיעור חיותה כו'. ולכן

בחי' יש', ובו יהיה יום אחד' המשכת אחד', שיהיה היש' בטל. דהיינו, שיהיה בחינת יש' ובטל כו'.

וזהו פירוש הכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד', שכדי לפעול גילוי אחדות ה' (אחד) בעולם התחתון, צריך להיות הן בחינת ערב – צמצום והעלם על אלקות, והן בחינת בוקר – אור וגילוי ממנו ית'.

ואזי נפעל 'ביטול היש' דהיינו שישנה מציאות והיא מתבטלת אליו ית'. משא"כ אילו תתגלה רק מידת החסד לבדה, בלי צמצום וגבורה, אין זה 'ביטול היש' אלא שמלכתחילה אין מציאות של יש.

וכן הוא בענייננו: הליכת וירידת בחינת אברם' למטה היא כדי שאחדותו ית' האמיתית תתגלה בעולם, אך כדי שיהיה עולם שהוא בבחי' יש ומציאות בפני עצמו צ"ל גם בחי' יצחק, מידת הגבורה והצמצום.

ונמצא, שרק לאחר שאברהם הוליד את יצחק אזי יכול להיות גילוי אברם' למטה, ע"י בחי' אברהם ויצחק – חסד וגבורה.

[ויבאר בפרטיות יותר איך הציווי על המילה

הוא הכנה לגילוי זה:]

והנה, להיות גילוי זה – צריך להיות מצות מילה, להסיר ערלה היא קליפת נוגה החופפת כו' שלא יהיה לה ניקה; שאי אפשר להמשיך בחינת גילוי בעודה שם, כי אם כשיעור חיותה כו'.

ועל דרך זה הוא גם מה שכתוב באברהם 'והוא יושב פתח האוהל', שבחינת אברהם, מידת החסד, 'יושב' – יורד ונמשך למטה (כאדם היושב, שמוריד ומשפיל קומתו למטה) אל 'פתח האוהל', היינו שמאיר ומתגלה (על ידי בחי' היסוד כנ"ל) בבחי' המלכות, כמבואר בזוהר¹⁵ ש'פתח' מורה על בחי' מלכות. "והיינו מ"ש באברהם והוא יושב פתח האהל, להשפיע גם במלכות דאצילות . . ומשם מאיר ההשפעה בגן עדן העליון והתחתון" (אדה"א).

[ומבאר שלצורך גילוי זה צריך להיות גם

'לידת יצחק' – בחי' הגבורות:]

אך גילוי זה הוא על ידי צמצומים והעלם, בחינת חושך דיצחק.

כידוע, כוונת הקב"ה בבריאת כל העולמות היא להיות לו ית' דירה בתחתונים, היינו שיהיה עולם שמרגיש את עצמו כמציאות בפני עצמו, ויחד עם זה יומשך ויאיר בו גילוי אלקות.

וכדי שכוונה זו תושלם צריך להיות שילוב של ב' ענינים (שלכאורה הם סותרים זה לזה) – ההעלם על אורו ית' כדי שיתהווה עולם שמרגיש את עצמו ליש ומציאות, והארת גילוי אלקות, "ובאמצעות שניהם יהיה בחי' ממוצע, שיהיה מציאות יש ודבר וימצא בו ג"כ בחינת הביטול" (אדה"א).

"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"¹⁶, כדי להיות

16. בראשית א, ה.

15. ח"ב לו, א.

כתיב אחר מצות מילה כי אב המון גוים, שלכאורה אינו מובן מה ענין גוים לכאן. אלא שנעשה כח הבירור על ידי גילוי זה. כי למא הצדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה, שנכללים בבחינת ביטול באבוקה. ואמרו גלו לאדום כו', כי לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים, והן הניצוצות שבקליפת נוגה שבמאכלים ומשקים שמתעלים להתכלל בקדושה מפני גילוי שכינה, שעל ידי זה הם בטלים ונכללים כנר בפני אבוקה כו'.

הדברים הגשמיים בעוה"ז, שהכח לבררם הוא מהמשכה עליונה זו.

[והולך ומבאר מדוע דוקא ע"י גילוי בחי' נעלית זו מתבררים ה'גוים' – ניצוצות הקדושה הטמונים בתוך הדברים הגשמיים:]

כי "למה הצדיקים דומים בפני השכינה - כנר בפני האבוקה"¹⁸, שנכללים בבחינת ביטול באבוקה.

היחס בין הצדיקים לשכינה נמשל ליחס בין נר ואבוקה אשר "כשמקרבין נר לאבוקה בסמוך לה נסתלק . . הנר ונכלל באבוקה, וככה . . נבררים הניצוצות מבי"ע ונכללים" (הנחות הר"פ). והיינו דוקא באור שלמעלה מהגבלות וכלי העולמות, שהוא בדוגמת אבוקה גדולה. והוא האור הגדול דבחינת 'אברם' שהתגלה בעולמות התחתונים על ידי המילה.

ואמרו¹⁹ "גלו לאדום כו' [שכינה עמהם]", כי "לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים"²⁰, והן הניצוצות שבקליפת נוגה שבמאכלים ומשקים שמתעלים להתכלל בקדושה מפני גילוי שכינה, שעל ידי זה הם בטלים ונכללים כנר בפני אבוקה כו'.

ניצוצות אלו העולים מירידתן נקראים 'גרים', כמו שאמרו חז"ל "לא גלו ישראל אלא כדי

כדי שיהי' גילוי האורות העליונים למטה בעולמות התחתונים על ידי 'פומא דאמה' (ספירת היסוד, שעל ידה יורדת וההשפעה ומתגלה ב'פתח האוהל' - בחי' מלכות ועולמות ביי"ע, כנ"ל), המשכת ההשפעה צריכה להיות באופן שלא תהיה מזה יניקת החיצונים.

ולזה באה מצות מילה, להסיר את הערלה, היא קליפת נוגה החופפת על 'פומא דאמה'. כי כל זמן שהקליפה החופפת קיימת, אי אפשר להמשיך גילוי למטה בלי שהקליפה תקבל יניקה מגילוי זה.

וכאשר מסירים את הערלה החופפת, אזי אפשר להמשיך את האור העליון להאיר ולהתגלות למטה בלי ההגבלה שעל פי 'קו המידה', וזהו גילוי בחינת 'אברם' למטה.

ולכן כתיב אחר מצות מילה "כי אב המון גוים"¹⁷, שלכאורה אינו מובן מה ענין גוים לכאן. אלא, שנעשה כח הבירור על ידי גילוי זה.

לכאורה אינו מובן מדוע נאמר לאברהם אבינו בקשר למצות מילה "כי אב המון גוים נתתיך", ומה שייכותם זה לזה.

אך על פי המבואר לעיל הדבר מובן, דהנה מצות מילה פעלה שיוכל להיות גילוי של מדריגה נעלית מאד, מבלי שתהיה מזה יניקת החיצונים, ומזה נמשך הכח לברר את ענין ה'גוים', הם כל

19. מכליתא בא פי"ד.

20. פסחים פז, ב.

17. בראשית יז, ה.

18. פסחים ח, א.

וזהו ענין פרשה זו ויאמר ה' אל אברם, א"ב ר"ם, שיהא יורד ומשתלשל בבחינת גילוי כדי להיות תיקון ובירור, כי עד אברם היתה שבירת הכלים דור המבול כו', ומאברם מתחיל עולם התיקון, לך לך, יציאת שם מ"ה המתקן ומברר כו', וצריכה להיות ירידה אחר ירידה מא"ב ר"ם, בחינת יסוד אבא, עד אל הארץ, בחינת מלכות. אשר אראך, פירוש, אראה ואגלה אותך בעצמך, כלומר שאתה תבא לידי התגלות במצות מילה, והיה שמך אברהם אב המון גוים כו'.

כו', ומאברם מתחיל עולם התיקון, לך לך, יציאת שם מ"ה המתקן ומברר כו'.

בדורות שלפני אברהם היה העולם במצב של 'שבירת הכלים' והיו אז דור המבול ודור הפלגה, שנתרבו החטאים, וניצוצות הקדושה נפלו למטה מטה בקליפות.

ומאברהם מתחיל סדר העבודה ד'עולם התיקון', להעלות את הניצוצות אל הקדושה.

והאור הפועל את תיקון העולם ובירור הניצוצות הוא בחי' שם מ"ה (שם הוי' במילוי אל"ף – יו"ד ה"א ו"ו ה"א – הוא בגימטריא "מה"), וזוהי בחינת 'אברם' המבררת את ניצוצות הקדושה שנפלו בעולם ובעניינים הגשמיים.

[והולך ומבאר את המשך הכתוב: "אל

הארץ אשר אראך":]

וצריכה להיות ירידה אחר ירידה מא"ב ר"ם, בחינת יסוד אבא, עד "אל הארץ" – בחינת מלכות.

כדי לתקן ולברר את העולם, צריכה להיות ירידה ממדריגת 'אברם' למטה מטה, עד 'אל הארץ', היא ספירת המלכות.

"אשר אראך", פירוש: אראה ואגלה אותך בעצמך, כלומר שאתה תבא לידי התגלות במצות מילה, "והיה שמך אברהם אב המון גוים כו'".

שיתוספו עליהן גרים", שקאי על ניצוצות הקדושה, והיינו שישאל הלכו בגלות כדי שיתוספו עליהם 'גרים' רוחניים – ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברים הגשמיים, שיתעלו ויתכללו בקדושה²¹.

וזה נעשה על ידי אור השכינה הנמצאת עם ישראל בגלות, "גלו לאדום שכינה עמהם", ועל ידי אור זה מתעלים הניצוצות מירידתן ונמשכים למעלה.

וזהו שנקרא אברהם בעת המילה 'אב המון גוים', "כי המון גוים נעשה גרים ונכללים בבחי' מלכות" (הנחות הר"פ), על ידי ירידת אברם והתגלות בחינתו למטה.

[ויבאר איך זהו התוכן הפנימי של "לך לך

מארצך":]

וזהו ענין פרשה זו:

"ויאמר ה' אל אברם" – א"ב ר"ם – שיהא יורד ומשתלשל בבחינת גילוי, כדי להיות תיקון ובירור.

וזהו התוכן הפנימי ד'ויאמר ה' אל אברם לך לך", ירידת בחי' אברם להתגלות למטה, והתכלית של הירידה והגילוי היא תיקון ובירור הניצוצות, כנ"ל.

כי עד אברם היתה 'שבירת הכלים', דור המבול

21. ראה גם תו"א קיז, ב. ובכ"מ.

והנה, לפי זה היא ירידה, להיות מא"ב ר"ם אברהם. אך הענין מה שנתוסף לו ה', הוא ה' עילאה, ובזהר איתא גבי ועבד הלוי הוא, הוא דא עתיקא, שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא ולא בחכמה. כי חכמה

בעולמות התחתונים, עד שע"י זה נעשה "אב המון גוים".

ולכאורה הרי זו ירידה גדולה לאברהם, אבל "משמעות הכתוב שאמר ולא יקרא עוד כו' והיה שמך אברהם בה"א, משמע שזהו לו למעלה ומדריגה יותר גבוה ונעלה משמו הקדום אברם" (ת"ח). ויש להבין, מדוע נחשבת ירידה זו מעלה שנוספה באברהם.

[ויבאר, שהשורש של התגלות אורו של אברם (בחי' השכל הנעלם) לבוא לידי גילוי למטה, הוא למעלה מהשכל הנעלם עצמו, ולכן התגלות זו היא יתרון מעלה שנוספה באברהם:]

אך הענין,

מה שנתוסף לו ה' - הוא ה' עילאה - ובזהר²² איתא גבי "ועבד הלוי הוא"²³, 'הוא' - דא עתיקא; שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא, ולא בחכמה.

אות ה' שנוספה בשמו של אברהם מורה על בחינת הבינה הנרמזת בה"א עילאה (עליונה), אות ה"א ראשונה דשם הוי'.

והיינו, שבחינתו של אברם מצד עצמו היא 'אב' - חכמה (ובחכמה גופא דרגא נעלית מאד - שכל הנעלם מכל רעיון, הנקרא 'חכמה סתימאה'), וכאשר ירד להתגלות בעולמות נוספה בו אות ה"א המורה על הבינה.

ובזה שנוספה לו בחי' בינה יש מעלה יתירה על בחי' החכמה שהיתה לו מתחילה כשהיה נקרא אברם בלא ה'.

לפי המבואר כאן, הכתוב אשר אראך "לא קאי על הארץ, אלא על אברהם, כלומר: אשר אראה ואגלה אותך שם בעצמך ומהותך לבא בבחינת גילוי, ולא תהיה שם בבחינת ההעלם כמו עתה" (אדה"א). כי על ידי ירידה זו ד'לך לך' תבוא בחינת 'אברם' לידי גילוי.

ועל ידי ירידה והתגלות זו נעשה כח הבירור כנ"ל, ואז הוא 'אב המון גוים', שביכולתו לפעול בירור גם ב'גוים', היינו ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברים הגשמיים שיתגייירו ויעלו להיכלל בקדושה.

פרק ב

הליכת אברם וירידתו - עליו גדול מאד

[בפרק הקודם נתבאר שהתוכן הפנימי ד"לך לך" הוא ירידת בחי' אברם, "שכל הנעלם מכל רעיון", עד למטה מטה, וע"י אור זה מתבררים הניצוצות ונעשה אברהם "אב המון גוים".

ובפרק זה יבאר שירידה זו למטה מטה, נמשכת ממקום נעלה מאד, עוד יותר מאשר בחינת 'אברם':]

והנה, לפי זה היא ירידה, להיות מא"ב ר"ם אברהם.

לפי המבואר לעיל שינוי שמו של 'אברם' ל'אברהם' מורה על ירידת אברהם מרוממותו בבחינת 'אב רם' שלמעלה מגילוי, כדי להתגלות

22. במדבר יח, כג.

23. ח"ג קצח, א.

נקראת עדן, ואין שם התגלות עתיק, כי עתיק הוא מקור התענוגים, והתענוג הוא למעלה מן החכמה. ובחכמה עצמה שהיא בחינת נקודה עדיין לא בא לידי גילוי, כי אם על ידי בינה נקודה בהיכלא, נקבה תסובב יא ג גבר, שמקבלת הארת עתיקא. והענין כנודע, שלהיות התפשטות וירידת

והענין בזה:

על הכתוב "ועבד הלוי הוא" איתא בזוהר: "הוא דא עתיקא". והיינו ש'הוא' קאי על בחינת בינה ועל זה אומר הזוהר 'דא עתיקא', כי בבינה יש התגלות בחינת 'עתיק'.

וזוהי המעלה היתירה שנוספה באברהם כשנוספה לו אות ה"א, בחינת בינה, שעל ידי הבינה מאירה בו בחינת עתיק המתגלית דווקא בבינה ולא בחכמה, ואפילו לא ב'חכמה סתימאה' - בחי' אברם.

כי חכמה נקראת 'עדן', ואין שם התגלות 'עתיק'. כי 'עתיק' הוא מקור התענוגים, והתענוג הוא למעלה מן החכמה.

וכפי שרואים באדם שכאשר נופלת במוחו הברקה שכלית - בחי' החכמה - אזי הוא מתענוג מהחידוש, הרי שבחכמה יש גילוי של 'עונג'. ולכן החכמה נקראת 'עדן'²⁴, המורה על עונג.

אך מכל מקום, בתענוג המורגש בכח החכמה לא מאיר 'מקור כל התענוגים', בחינת 'עתיק', כי התענוג שבחכמה הוא תענוג מוגבל שהרי התענוג הוא מהתחדשות ההשכלה ובהכרח שיהי' מוגבל לפי ערך הענין השכלי; ואילו התענוג שבכתר הוא תענוג עצמי ופשוט שאינו מורכב בענין אחר זולת התענוג, והוא תענוג בלתי מוגבל, ותענוג זה 'הוא למעלה מן החכמה'.

ובחכמה עצמה שהיא בחינת נקודה - עדיין לא בא לידי גילוי,

כי אם על ידי בינה, 'נקודה בהיכלא', 'נְקֻבָּה תְּסֻבֵּב גִּבֹּר'²⁵, שמקבלת הארת עתיקא.

אף שבבחינת החכמה אינו מתגלה התענוג הפשוט והעצמי 'מקור כל התענוגים', מכל מקום בבחינת הבינה (בה מתפשטת ומתרחבת נקודת החכמה) מתגלה גם התענוג העצמי שב'עתיק', כי בנוסף לזה שהבינה היא התגלות מה שנמצא בחכמה בהעלם, יש לבינה כח מיוחד ונעלה יותר, וכח זה בא מבחינת 'עתיק'.

וענין זה שבבינה מתבטא גם בכך שכאשר נקודת החכמה באה בהשגה בבינה, אזי הבינה 'מסתירה' על אור ההשכלה (כי לאחר התלבשות השכל בהסברים שונים ובמשלים פשוטים, אין האור והעמקות שבשכל ניכרים כל כך), וכח זה שבבינה להסתיר על אור החכמה הוא מחמת שורשה הנעלה.

וזוהו בחינת 'נקודה בהיכלא', היינו שבינה מקיפה את נקודת הענין מכל צד ומסתירה על אור ההשכלה כמו היכל המסתיר על מה שבתוכו.

וזוהו כענין 'נקבה תסובב גבר'. כלומר: הנקבה שהיא המקבל (ובענייננו: הבינה המקבלת את נקודת החכמה) יש בה מעלה - בשורשה - על הגבר שהוא המשפיע (החכמה המשפיעה

והתרחבות הנובעת מנקודת החכמה), ויציאת הבינה היא מ'עדן', בחי' החכמה.

25. ירמיה לא, כא.

24. כמבואר בחסידות על הפסוק 'ונהר יוצא מעדן': 'נהר' מורה על הבינה (נהר זורם ויוצא מהמעין בהתפשטות והתרחבות גדולה; וכך הבינה היא התפשטות

המדריגות הוא דוקא על ידי בחינה ומדריגה יותר עליונה בו'.

ולחבין זה היטב, הנה כתיב בשלמה וידבר שלשת אלפים משל, הענין הוא כמו שאנו רואין, שהחכם אף שיודע דבר חכמה בעצמו אף על פי כן אינו יכול להסביר החכמה ההיא לזולתו, עד שקודם שהוא מסביר צריך לקשר דעתו בחוזק ולהתיישב איך ומה שיכול להסביר, ולהשתלשל למטה בדברים תחתונים ולהלבישם במשל, דהיינו שיהיה יכול למצוא דבר החכמה ההיא גם בדברים תחתונים. כי לזה צריך חכם גדול, שיוכל להלביש חכמתו גם בדברים תחתונים שלמטה ממנו, רק שלמה

לבינה), ולכן יש בכוחה לסבב את הנקודה מכל צד ולהעלים עליה.

ומצד השורש העליון של הבינה כנ"ל, מתגלה בה התענוג העצמי ד'עתיק', שאינו יכול להתגלות בחכמה.

והענין, כנודע שלהיות התפשטות וירידת המדריגות הוא דוקא על ידי בחינה ומדריגה יותר עליונה בו'.

היכולת להוריד ענין נעלה עד כדי כך שיוכל להתלבש בעניינים נמוכים ולהאיר גם בהם - הוא על ידי כח עליון ביותר. "דכל הגבוה גבוה יותר, יותר יוכל לבוא לידי גילוי אור גם למטה מטה מאד; עד שבירידתו למטה מטה מאד בזאת דוקא ניכר ערך עוצם עלייתו ברום המעלות, מפני שלפי ערך הרוממות במעלה, כך ערך כח ירידתו להתלבש בלבושים והעלמות רבים למטה מטה" (אדה"א).

ולחבין זה היטב,

להבין היטב ענין זה שהירידה למטה ביותר נפעלת דוקא על ידי כח עליון ביותר, יש להקדים:

הנה כתיב בשלמה²⁶ "וידבר שלשת אלפים משל",

הכתוב מתאר את גודל ועוצם מעלת החכמה של שלמה הבאים לידי ביטוי בזה שהי' יכול לומר "שלשת אלפים משל" על ענין אחד. וצריך ביאור, מהי המעלה הגדולה במה שאמר שלשת אלפים משלים ואיך ענין זה הוא ביטוי לגודל ועוצם חכמתו.

הענין הוא כמו שאנו רואין, שהחכם אף שיודע דבר חכמה בעצמו אף על פי כן אינו יכול להסביר החכמה ההיא לזולתו,

עד שקודם שהוא מסביר צריך לקשר דעתו בחוזק ולהתיישב איך ומה שיכול להסביר ולהשתלשל למטה בדברים תחתונים ולהלבישם במשל.

דהיינו שיהיה יכול למצוא דבר החכמה ההיא גם בדברים תחתונים.

כי לזה צריך חכם גדול, שיוכל להלביש חכמתו גם בדברים תחתונים שלמטה ממנו.

ישנם חכמים שאינם יכולים להוריד את חכמתם ולהסבירה לאנשים פשוטים, לפי שהם תופסים ומשיגים את דבר החכמה רק כפי שהיא

המלך ע"ה ברוב בינתו היה יכול למצוא שלשת אלפים משל, דהיינו ג' אלפים מדריגות שלמטה ממנו, גם שם היה יכול למצוא ולהראות אותו דבר חכמה בעצמה שהיה יודע. לכן כשנצרך להשתלשל המדריגה שתהיה ההתבוננות בהרחבה, צריך שיהיה מן מקור עליון הגבוה ביותר מבחינת חכמה, ואז יכול להיות התגלות בינה. אבל מן חכמה עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה בחינת בינה. רק שרש בינה והתגלותה היא התגלות עתיק בה, ועל ידה נשתלשלה ונתגלה בהרחבה. ואף כאן, להיות הארת הבינה אורך ורוחב מבחינת יו"ד חכמה בחינת נקודה כו', הוא על ידי

שענין הבינה בא דוקא ע"י דרגא עמוקה ביותר
- בחי' עתיק:]

לכן, כשנצרך להשתלשל המדריגה שתהיה ההתבוננות בהרחבה, צריך שיהיה מן מקור עליון הגבוה ביותר מבחינת חכמה, ואז יכול להיות התגלות בינה.

אבל מן חכמה עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה בחינת בינה.

רק שרש בינה והתגלותה היא התגלות 'עתיק' בה, ועל ידה נשתלשלה ונתגלה בהרחבה.

ירידת נקודת החכמה לבא לידי השגה מפורטת בכינה, ב'התבוננות בהרחבה', איננה רק גילוי ההעלם של החכמה. אלא היא בכח עליון יותר מבחי' החכמה, בחינת 'עתיק', מקור התענוגים, שלמעלה מכוחות הנפש הגלויים שראשיתם מבחי' החכמה, ובחינת 'עתיק' אינה מוגדרת בחילוקים בין חכמה לבינה, ולכן על ידה נקודת החכמה מגיעה לידי גילוי בכינה. ואזי הנקודה 'מוקפת' לגמרי בהשגה דבינה, כמו שנתבאר לעיל.

[וכמו שהוא למטה בנפש האדם, כך הוא
בספירות חכמה ובינה למעלה:]

ואף כאן, להיות הארת הבינה אורך ורוחב, מבחינת יו"ד חכמה בחינת נקודה כו', הוא על ידי

סברא עמוקה מאד שאינה מלוכשת בעניינים גשמיים המובנים לאנשים פשוטים.

ומזה מובן דאף שהחכם עצמו מבין את הדבר שכל לאשורו, הרי כדי להסבירו לזולתו הוא צריך מאמץ מיוחד 'לקשר דעתו בחזוק' למצוא פרטים מסוימים מתוך הענין שהשיג שאותם הוא יכול להסביר על ידי משל שבו יוכל להלביש את השכל המופשט.

רק שלמה המלך ע"ה ברוב בינתו היה יכול למצוא 'שלשת אלפים משל', דהיינו ג' אלפים מדריגות שלמטה ממנו, גם שם היה יכול למצוא ולהראות אותו דבר חכמה בעצמה שהיה יודע.

כי דוקא חכם גדול ביותר, חכמתו גדולה כל כך עד שאינה מוגדרת בהתגלות דווקא ברוחניותה ודקותה, אלא הוא יכול להשפיע את השכל גם בעניינים פשוטים.

"נמצא, בירידת החכמה בלבושים והעלמות יותר - בזה ניכר שיש בה עומק ורוממות ביותר. לפי שכל הגבוה בעומק החכמה - הוא ביכלתו להשפיל החכמה בלבושים והעלמות" (אדה"א).

[וכשם שהוא במשל החכם המבאר את השכלותיו לאנשים פשוטים, שנצרך לזה חכמה גדולה ועמוקה ביותר, כך הוא גם בחכמה ובינה,

גילוי בחינה עליונה יותר, היא בחינת עתיק, בחינת קוצו של יו"ד, שעל ידי זה מתפשט היו"ד בה"א, וכמבואר בפרדס שהיו"ד יש לו ג' קוצין, ומקוץ התחתון נמשך הה', ובקוץ התחתון יש בחינת הקוץ העליון. ונמצא, שיש הארת קוץ העליון בבינה, ולכן ירידה זו היא בחינת עילוי מאוד, שנמשך אור הכתר. ולכן וילך למסעיו מנגב, חסד, ועד בית אל, מלכות, מלמעלה למטה. ומלמטה למעלה, מלה' הנראה כו' עד לה' סתם.

ירידה זו היא בחינת עילוי מאוד, שנמשך אור הכתר.

וזו המעלה שבירידת 'אברם' (החכמה הנעלמת) לידי גילוי בבינה (שעל זה מורה הוספת אות ה"א בשמו):

בבחינת הבינה מאיר 'הקוץ העליון' שלמעלה מחכמה (גם החכמה הנעלמת ד'שכל הנעלם מכל רעיון), והוא הכתר שלמעלה מן הספירות. וזו מעלה יתירה שנוספה באברהם על ידי ירידתו.

"ובכל הנ"ל מתורץ היטב הקושיא הנ"ל בה"א דאברהם שמשמעות הכתוב 'והיה שמך אברהם' שהוא למעלה ושבח גדול משם הראשון אברם. כי הרי זה השם דאברהם באמת גדול במעלה הרבה משם אברם, לפי שהה"א שבאברהם היינו בחי' בינה שהיא ה' עילאה דשם הוי' כנ"ל, ובבינה יש כוחו של הכתר עצמו כמבואר למעלה, והרי הכתר גבוה הרבה מבחי' החכמה דאברם" (אדה"א).

[והעולה מהנ"ל הוא שהליכת אברהם יש

בה שתי פנים – מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה:]

ולכן וילך למסעיו מנגב – חסד – ועד בית אל – מלכות, מלמעלה למטה.

ומלמטה למעלה, מלה' הנראה כו' עד לה' סתם.

ידי גילוי בחינה עליונה יותר, היא בחינת עתיק, בחינת קוצו של יו"ד, שעל ידי זה מתפשט היו"ד בה"א.

וכמבואר בפרדס²⁷ שהיו"ד יש לו ג' קוצין, ומקוץ התחתון נמשך הה', ובקוץ התחתון יש בחינת הקוץ העליון.

מבואר בספר הפרדס להרמ"ק שהאות יו"ד יש לה שלשה קוצין: קוץ אחד למעלה, האמצעי הוא גוף היו"ד, והקוץ התחתון. והענין בזה:

הקוץ הנוטה למעלה נקרא כאן 'קוצו של יו"ד' והוא למעלה מהחכמה הנרמזת באות י', ומורה על בחינת כתר ('עתיק'); הקוץ האמצעי הוא גוף האות י' ומורה על נקודת החכמה עצמה; והקוץ התחתון הוא כח התפשטות החכמה כלפי חוץ, ועל

ידו היא התגלות הנקודה של היו"ד והתרחבותה בבינה.

ומזה מובן שהתפשטות החכמה בבינה אינה נובעת מכח היו"ד עצמה, בחי' החכמה, אלא מבחי' הקוץ התחתון – ע"י שבקוץ התחתון יש מבחי' הקוץ העליון, כתר שלמעלה מחכמה ובינה, ובכוחו מתגלית החכמה בבינה.

ונמצא, שיש הארת קוץ העליון בבינה, ולכן

27. שער האותיות ספי"ג.

והנה, להבין זה בעבודה, הנה אמרו נובלות חכמה של מעלה תורה, שהתורה שהיא בדברים גשמיים היא מבחינת חכים ולא בחכמה ידיעא. כי הנה חכמה עליונה אין לה השגה, רק דוקא בהתלכשותה בדברים גשמיים, שאזי בלקיחת האתרוג על דרך משל, מאחר שהחכמה מלוכשת בו הרי זה כאילו אוחו בחכמה העליונה. והנה המשכת חכמה עליונה

ובפרק זה ימשיך ויבאר שבדוגמת זה הוא בעבודת כל אחד מישראל בתורה ומצוות, שדווקא על ידי קיום המצוות בגשמיות מגיעים למעלה יתירה שאינה בעבודה רוחנית; ולמעלה זו באה הנשמה רק ע"י ירדתה למטה, ולא כאשר היא מתענגת בהשגת אלקות למעלה, קודם ירדתה:]

והנה, להבין זה בעבודה,

הנה אמרו²⁹ "נובלות חכמה של מעלה תורה", שהתורה שהיא בדברים גשמיים היא מבחינת 'חכים ולא בחכמה ידיעא'.

כי הנה חכמה עליונה אין לה השגה, רק דוקא בהתלכשותה בדברים גשמיים, שאזי בלקיחת האתרוג על דרך משל, מאחר שהחכמה מלוכשת בו הרי זה כאילו אוחו בחכמה העליונה.

אמרו חז"ל "נובלות חכמה של מעלה, תורה". פירושו: 'חכמה של מעלה' היא בחינת 'אב רם', החכמה העליונה שאינה מתגלית כלל, ואין שייך בה כל השגה ולכן אפילו לנשמות בגן עדן אין שום תפיסה בחכמה של מעלה. ואף על פי כן אמרו על התורה שלפנינו שהיא 'נובלות' מהחכמה שלמעלה, ועל ידי קיום המצוות שהם הדרגא החיצונית ('נובלות') של עצם החכמה העליונה - 'כאילו אוחו בחכמה העליונה'.

במסעותיו של אברהם נאמר "וילך למסעיו מנגב ועד בית אל". 'נגב' (צד דרום, ימין) מורה על חסד, ואברהם נסע מבחי' החסד 'עד בית אל' בחי' מלכות²⁸, וירידה זו מלמעלה למטה, מחסד עד מלכות, והיא הירידה של ה'שכל הנעלם' למטה, לברר בירורים כנ"ל.

ולאחר ירידה זו שהיא מלמעלה למטה, פועל אברהם להעלות מלמטה למעלה את הבירורים שבירר על ידי גילוי אורו למטה. והעליה מלמטה למעלה נרמזת בכתוב "ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" ובכתוב שלאחריו "ויבן שם מזבח לה'" (סתם, בלא 'הנראה אליו'). היינו דבחינת ה' הנראה אליו היא גילוי שם הוי' שנראה ונגלה ושייך בו השגה ותפיסה, ואילו בחינת ה' סתם (שלא נאמר בו 'הנראה') הוא דרגה עליונה שאין בה השגה ותפיסה, בחי' שכל הנעלם מכל רעיון. והיינו, שאברהם חזר ועלה מלמטה למעלה באותה דרך שבה ירד מלמעלה למטה, והעלה את הבירורים דבי"ע עד שרשו העליון ד'אב רם'.

פרק ג

המשכת החכמה שלמעלה בתורה שלפנינו

[בפרק הקודם התבאר שאברהם אבינו ע"ה הגיע למעלה יתירה דוקא על ידי ירדתו למטה לברר את הניצוצות.

²⁸. מלכות היא הכלי לקבל את ההשפעה מהחסד, חסד א-ל. ולכן המלכות נקראת 'בית אל' - שבה נקלט

²⁹. ב"ר יו, ה. ושוכן אור החסד.

בדברים גשמיים הוא על ידי אור הכתר. כי אורייתא מחכמה נפקת בבחינת גילוי, אבל מקורה הוא למעלה, שתר"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור, והוא מארחין לבנונית דגלגלתא, בחינת כתר שהוא מלכות דאין סוף. ועל ידי זה נמשך למטה כל כך. ולכן, גילוי חכמה

אבל מקורה הוא למעלה, שתר"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור, והוא מ'ארחין לבנונית דגלגלתא³³, בחינת כתר, שהוא מלכות דאין סוף.

ועל ידי זה נמשך למטה כל כך.

איתא בזוהר "אורייתא מחכמה נפקת" היינו שהתורה יוצאת ונמשכת מבחי' חכמה עילאה, אך דיוק לשון הזוהר הוא מחכמה 'נפקת', היינו שמשם התורה יוצאת אל הגילוי, אבל שורש התורה הוא במדריגה גבוהה הרבה יותר, למעלה גם מ'חכמה של מעלה'.

ועל דרך שנתבאר לעיל באברהם אבינו שגילוי בחי' 'אברהם' היא דוקא ע"י בחי' עתיקא, דכל הגבוה יותר יכול לרדת למטה יותר; וכך הוא בירידת 'חכמה של מעלה' שאין שייך בה כל השגה להתגלות בתורה הגשמית, שירידה זו באה מכח דרגה נעלית יותר – בחינת הכתר, שהוא המקור האמיתי של התורה והמצוות שלפנינו המלוכשים בעניינים גשמיים.

וזוהו שתר"ג המצוות דאורייתא וז' המצוות דרבנן הם במנין תר"כ - אותיות כתר³⁴.

חולין הם בעניינים פשוטים, הרי זו הוכחה לעומק חכמתו, שגם בדברים פשוטים יש אצלו חכמה גדולה; ועומק זה אינו מתגלה על ידי השכל הגלוי שלו, כאשר מדבר דברי השכלה.

32. זוהר ח"ב קכא, א.

33. ראה זוהר ח"ג קכט, א.

34. הכתר נמשל לגלגלתא, וכאן מבאר דשרש התורה שבכתר אינו רק בשערות דגלגלתא, אלא בלבנונית דגלגלתא שלמעלה במדרגה מהשערות.

[ולכאורה צריך להבין, מאחר שאין שום השגה ב'חכמה של מעלה', איך באים ממנה 'נובלות' בתורה שלפנינו שבהם שייכת השגה, ו"מאחר דחכמה עילאה איננה בגדר וסוג התגלות כלל... איך ימצא ממנה ענין הנובלות" (אדה"א)³⁰.

וזוהו שהולך ומבאר:]

והנה המשכת חכמה עליונה בדברים גשמיים - הוא על ידי אור הכתר.

נובלות חכמה של מעלה באים לידי גילוי בתורה שלפנינו, כי המשכת החכמה העליונה למטה, עד להתלבשות בדברים גשמיים, היא ע"י שרש נעלה יותר מבחינת חכמה של מעלה - בחינת הכתר שלמעלה מן החכמה. דהגם שחכמה עילאה עצמה אינה בגדר גילוי, מכל מקום מבחינת הכתר שנעלה גם מן החכמה יכול להיות גילוי החכמה, כענין 'כל הגבוה גבוה ביותר בא למטה מטה ביותר', ולבחי' הכתר הנעלית יש את הכח להתגלות בעניינים הגשמיים של התורה שלמטה ומעשי המצוות הגשמיים³¹.

כי 'אורייתא מחכמה נפקת'³² בבחינת גילוי,

30. בתורת חיים מבואר עוד ככונת הקושיא: הרי ענין נובלות החכמה מתהווה בדרך כלל כאשר מתגלה ריבוי חכמה, ואזי מחמת ריבוי ההתפשטות וההתגלות נופל ממנה גם חיצוניות ופסולת. אך היות שבחינת 'חכמה של מעלה' נעלמת לגמרי ואינה מתגלית, מהו שיש בה בחינת 'נובלות' שהיא התורה שלפנינו.

31. והוא כענין 'נובלות חכמה' למטה באדם, והיינו בחכם גדול ביותר שגם ה'נובלות' שלו שהם שיחות חולין ומילתא דבדיחותא יש בהם חכמה גדולה. ואף שהשיחות

עליונה המלובשת בפרשת קדש על דרך משל, הוא יותר מגילוי החכמה עצמה במקומה העליון, לפי שנמשך על ידי הכתר שלמעלה מהחכמה. ולכן נעשה יחוד עליון על ידי דברים גשמיים. כמו על ידי צדקה נעשה יחוד עליון למעלה מגן עדן תענוג הנשמות שהוא בבריאה, ומלכות דאצילות נעשה עתיק דבריאה כו', שמצדק נעשה צדקה, ד' נעשה ה', כמו שמבואר בזהר עד לא קבילת דבר. ולכן לא נאמר בתורה מעלת אברהם שהיה

והנה, בכתר עצמו יש ב' בחינות כלליות, אריך אנפין ו'עתיק יומין'. והבחינה העליונה, 'עתיק יומין', היא בחינת 'מלכות דא"ס' דהיינו בחי' מלכות שבאור א"ס עצמו, ומשם הוא שרש התורה שלפנינו.

ולכן, גילוי חכמה עליונה המלובשת בפרשת 'קדש' על דרך משל, הוא יותר מגילוי החכמה עצמה במקומה העליון, לפי שנמשך על ידי הכתר שלמעלה מהחכמה.

בתורה שלפנינו מאיר אור הכתר עצמו שלמעלה מן החכמה ולכן הארת החכמה המלובשת בפרשת 'קדש' כפי שהיא כתובה על גבי קלף גשמי (כידוע שד' הפרשיות שבתפילין הם כנגד ד' המוחין העליונים, והפרשה הראשונה 'קדש' היא כנגד בחינת החכמה) היא למעלה גם מהחכמה העליונה כמו שהיא במקומה באצילות, וגם למעלה מהחכמה שבבחי' שכל הנעלם מכל רעיון, "לפי שבמצוה זו דתפילין מאיר מבחינת אור פנימיות הכתר ששם שורה עצמות אור א"ס ממש, שהוא היורד ומתלבש למטה מטה דווקא" (תו"ח).

ולכן נעשה יחוד עליון על ידי דברים גשמיים. על פי הנ"ל שבתורה שלפנינו שנתלבשה בגשמיות יש הארת הכתר שלמעלה מ'חכמה של מעלה', מובן כיצד יש בכוח המצוות שנתלבשו

בדברים גשמיים לפעול יחודים בעולמות הרוחניים העליונים. דלכאורה, הרי מעשה ודבר גשמי אין לו כל ערך ויחס לדרגות גבוהות אלו, ואיך יכול לפעול בהם, אלא שבדברים הגשמיים שבהם מקיימים את המצוות מלובש בחי' כתר עליון ממש, ולכן ביכולת המצוות לפעול יחודים עליונים גם בספירות העליונות שהרי בחי' הכתר היא למעלה מהספירות.

כמו על ידי צדקה נעשה יחוד עליון למעלה מגן עדן תענוג הנשמות, שהוא בבריאה, ומלכות דאצילות נעשה עתיק דבריאה כו', שמ'צדק' נעשה 'צדקה', ד' נעשה ה', כמו שמבואר בזהר³⁵ "עד לא קבילת דבר".

רבינו מביא דוגמא ליחוד עליון בספירות דאצילות הנפעל ע"י מעשה המצוות הגשמי, שכאשר אדם נותן פרוטה גשמית לצדקה נעשה עי"ז יחוד בספירות דאצילות, "ידוע בספרי הקבלה שעל ידי שנותן לדל . . כסף גשמי להחיות רוח שפלים . . נמשך על ידי זה למעלה באצילות המשכת חסד ושפע לבחינת המלכות שנקראת דל" (תו"ח).

ויחוד זה נרמז בתיבת 'צדקה', כי המלכות נקראת 'צדק' כמ"ש בפתח אליהו "צדק מלכותא קדישא", וכשנפעל בה היחוד עם הספירות דז"א על ידי מעשה הצדקה הגשמי, אזי היא נקראת 'צדקה', בתוספת ה' המורה על קבלת המלכות

מאכיל אורחים כו', עד שבא לארץ ישראל, ולא בחוץ לארץ, הגם שכבר היה בן ע"ה כו', אלא שמתחילה אף אם היה עושה לא היה ממשיך כלום, ולא היה נוגע ליחוד עליון, עד שויאמר ה' אל אברהם, במאמר זה ויאמר ה' מאציל עליון המשיך אל א"ב ר"ם לך לך כו', להיות ירידה והשתלשלות כו', ואזי נמשך להיות יחוד עליון תלוי במעשה התחתונים. ועיקר גילוי

ובפרק זה ימשיך ויבאר, שבדוגמא זו היו גם המצוות של האבות. שלאחר אמירת ה' לאברהם "לך לך" שהיה בה מבחי' הכתר כנ"ל, גם פעולותיו למטה בגשמיות פעלו יחודים למעלה].

ולכן לא נאמר בתורה מעלת אברהם שהיה מאכיל אורחים כו' - עד שבא לארץ ישראל, ולא בחוץ לארץ, הגם שכבר היה בן ע"ה כו'.

בתורה מסופר אודות פעולותיו של אברהם אבינו ע"ה רק כשכבר היה בארץ ישראל, כמסופר בפרשת וירא אודות גודל השתדלותו בהכנסת אורחים, ולכאורה, מדוע לא ספרה התורה גם על מעשיו בשנותיו הקודמות, כשהיה בחוץ לארץ, "והרי כבר היה אברהם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן, ובוראי היה איש חסד גם שם להאכיל ולפרנס לכל הבא כו', ולמה לא נזכר בתורה מעלתו זאת גם בעודנו בחוץ לארץ" (אדה"א).

אלא שמתחילה, אף אם היה עושה לא היה ממשיך כלום, ולא היה נוגע ליחוד עליון, עד ש"ויאמר ה' אל אברהם"; במאמר זה ויאמר ה' מאציל עליון המשיך אל א"ב ר"ם לך לך כו', להיות ירידה והשתלשלות כו', ואזי נמשך להיות יחוד עליון תלוי במעשה התחתונים.

לפני שאמר ה' לאברהם 'לך לך', אזי הגם ש"עשה אברהם עובדות גדולות . . במסירות נפש ובכוונות, וגרם על ידי זה יחודים עליונים דאצילות" (אדה"א), מכל מקום יחודים אלו לא

מהספירות העליונות, כי המלכות מצד עצמה נרמזת באות דל"ת, כי היא בבחי' דל, דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת מהספירות שלמעלה ממנה. וכאשר היא מתייחדת עם הספירות העליונות ונמשך בה אורם העליון, אזי נוספת בדל"ת נקודה שהיא בצורת ו' המורה על המשכה מלמעלה למטה, והדל"ת נעשית ה"א. [וזהו המבואר בזוהר אודות מ"ש בתורה בכ"מ נערה חסר ה"א, שכאשר היא בתולה ו'לא קבילת דכר' עדיין, אין בה בחי' ה"א].

והנה, היחוד בין המידות והמלכות דאצילות ש"ע" הצדקה, הוא ענין נעלה הרבה יותר מהשגת הנשמות בגן עדן, כי גן עדן הוא בעולם הבריאה, ושם הנשמות נהנים מזיו השכינה, היינו הארה מבחי' מלכות דאצילות הנמשכת להאיר בגן עדן שבעולם הבריאה; ואילו היחוד שנפעל במלכות דאצילות על ידי מעשה הצדקה הגשמי הוא בבחינת המלכות כמו שהיא במקומה באצילות, והיא מדריגה עליונה הרבה יותר מכמו שהיא בירידתה להאיר בגן עדן. ומכל מקום, דוקא המעשה הגשמי פועל בבחי' המלכות דאצילות, לפי שהמצוות הגשמיות שרשם נעלה יותר אפילו מ'חכמה של מעלה' הנעלמת, כנ"ל.

פרק ד

היחודים העליונים שעשו האבות

[בפרק הקודם נתבאר שבכח המצוות הגשמיות שלמטה לפעול יחוד בעולמות העליונים, מצד בחי' הכתר שבהם.

היחוד הוא על ידי התורה, אך האבות עשו הכנה לבחינת התורה. כמו שכתוב ותורה שם בישראל, על ידי ישראל, כי על ידי אברהם נמשך קו ימין, חסד בו. וזהו ענין ספר בראשית שאין בו מצות התורה, רק פרשת

בין 'אברם' שלמעלה מהשתלשלות והעולמות הנבראים, ובכח זה יכולים ישראל בעבודתם למטה בגשמיות לאחרית מתן תורה לפעול יחודים עליונים באצילות.

כמו שכתוב³⁶ "ותורה שם בישראל", על ידי ישראל; כי על ידי אברהם נמשך קו ימין – חסד בו.

התורה ניתנה ונמשכה למטה 'בישראל', כלומר: על ידי ישראל (יעקב). וכן ע"י שאר האבות שע"י עבודת נתן לישראל הכח לפעול יחודים בעולמות העליונים ע"י קיום המצוות למטה בגשמיות.

ולכן היה צורך בהקדמת שלשת האבות אברהם יצחק ויעקב. כי כדי שיוכלו ישראל לפעול בכל הספירות דעולם האצילות, יש צורך בעבודת האבות בכל ג' הקוים של הספירות, ש"בעבודות שלהם במסירות נפש ובכוונות היחודים שעשו למעלה בג' קוין הללו, עשו כמו בחינת הכנה לענין היחודים שעתיד להעשות על ידי המצות שיעשו ישראל בפועל ממש בעשיה גשמית"

(אדה"א).

ובפרטיות: אברהם הוא מרכבה לבחי' חסד דאצילות, ולכן על ידו נמשכה למטה מן ההעלם אל הגילוי בחינת 'קו הימין' – חסד, ועי"ז יכולה להיות בחי' יחודים עליונים במידת החסד על ידי מעשה התחתונים. יצחק, שעניינו הוא מידת הגבורה, פעל המשכת 'קו השמאל', ואז שייך להיות בחי' יחודים עליונים בספירות העליונות

נמשכו למטה להאיר בעולם הזה; וגם באצילות היחודים לא היו למעלה מקו המידה' המגביל את האור המאיר בסדר ההשתלשלות להיות אור מוגבל לפי מדת כלי העולמות.

והכח הנבראים התחתונים לפעול בעבודתם יחוד עליון למעלה מקו המידה, נפעל רק אחרי שאמר ה' לאברם 'לך לך' ונמשך ב'אברם' כח מבחינת הכתר לבא לידי גילוי למטה ועד לעולמות התחתונים, ובוה נפעל "דרך ומעבר להיות חיבור וקשר מן המאציל לנאצלים להאיר להם בתוספת מכפי צמצום הראשון" (אדה"ת). היינו, שנהיה קשר בין העולמות העליונים לתחתונים בדרך 'למעלה למטה', שהאור העליון יורד להאיר ולהתגלות למטה. ועל ידי זה נפעל גם קשר וחיבור 'למטה למעלה', בין העולמות התחתונים לעליונים, ומעשה התחתונים למטה פועל למעלה יחודים עליונים שעל ידם מאיר אור בלתי מוגבל למעלה מקו המידה.

ועיקר גילוי היחוד הוא על ידי התורה, אך האבות עשו הכנה לבחינת התורה.

עיקר גילוי היחודים העליונים בעולם האצילות נעשה על ידי קיום המצוות לאחר מתן תורה משא"כ בזמן האבות שקיום המצוות לא היה בגשמיות ממש, אך מכל מקום, הכח שיש לישראל לאחר מתן תורה לפעול יחוד בעולם האצילות ע"י המצוות הגשמיות, בא ע"י עבודת האבות לפני מתן תורה. וכמו שנתבאר לעיל שבאמירת ה' לאברהם 'לך לך' נפעל חיבור וקשר

אברהם ופרשת יצחק כו', שהם קודם התורה, והם הם שהמשיכו להיות בחינת התורה כו'.

שבקו זה. ויעקב, שעניינו מדת התפארת כולל את ב' הקוים יחד. "וזהו ויקם עדות ביעקב דוקא, שעל ידי יעקב וישראל שהוא בחיר שבאבות . . . הוקם ונבנה העדות והתורה, הוא מתן תורה והמצוות למטה שיבואו בעשיה גשמית" (אדה"א).

וזהו ענין ספר בראשית, שאין בו מצות התורה, רק פרשת אברהם ופרשת יצחק כו', שהם קודם התורה, והם הם שהמשיכו להיות בחינת התורה כו'.

דלכאורה אינו מובן "למה קדם משה לכתוב

ספר בראשית שהוא ספורי מעשיות . . . ולמה קדמו לעיקר התורה שהוא ספר שמות ושאר הספרים, שכותב ומספר בפירוש מעשה המצוות שזהו עיקר הספר, ואיך קדם העיקר לטפל" (תו"ח). אך על פי המבואר לעיל הדבר מובן, שהרי מה שאנו יכולים לפעול יחודים עליונים על ידי מעשה המצוות למטה, הוא כתוצאה מעבודת האבות, שעל ידה נפעל חיבור המאציל העליון עם העולמות. ואם כן ספר בראשית הוא עיקר התורה, כי כל פעולת המצוות שאחר מ"ת היא מכח עבודת האבות שבה מדובר בספר בראשית.

פטרוננו השבוע

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

וזוגתו מרת הנייה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

לזכות

השליח הרה"ח ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת

שטערנא שרה שיחי מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמח, משה, וחי' מושקא שיחי מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושירו מזה הוריים אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליהו ציון בן הרה"ח ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחי

נדבת אוריאל בן סופי' וזוגתו מרת חנה טייבע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחי

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחי

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל

בטוב הנראה והנגלה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ח ר' בנימין זאב בן הרה"ח

הרה"ח ר' אברהם שיבלחט"א סילווער

נתנדב ע"י ולזכות הוריו הרה"ח הרה"ח

אברהם וזוג' שיחי סילווער

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

פטרונני השבוע

לזכות

הולדת הבת ליבא מיכלא תחי' למז"ט

נתנדב ע"י הוריה הרה"ח זלמן שיח'

וזג' מרת דישא פריידא תחי' זרחי

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

הרה"ח ר' חיים דוד קאגאן שי'

שיחיה לו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

נדנדב ע"י הרה"ח ברוך יוסף סילווערשטיין שיח'

לזכות

שרה מאטיל בת גיטל ביילא רחל שיחיו

נתנדב ע"י הוריה הרה"ח דוד מנחם מענדל בן חנה שיח'

וזג' מרת גיטל ביילא רחל בת חנה תחי' קיעוומאן

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לזכות

הולדת הבת גוטא תחי' למז"ט

נתנדב ע"י הוריה הרה"ח מנחם מענדל שיח'

וזג' מרת רחל איטא תחי' טעלעשעווסקי

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

נשמת

יוסף בן חיים ע"ה

וביילע בת שבתי ע"ה

לזכות

הולדת הבן חיים שמעון זאב שיחיו למז"ט

נתנדב ע"י הוריו הרה"ח לוי גימפל שיח'

וזג' מרת דבורה מרים תחי' גרינוולד

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו
מרת שיינא מלכה בת רחל
ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'
מושקא בת שיינא מלכה
...

Refuah Sheleima to
Daniel Reuvein ben Dina
Donated Anonymously

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון
וכל משפחתו
...
הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות
מרת חי' מושקא גורביץ
וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו
שיחיו ניומאן וכל משפחתם
...
לזכות משפחת אהרן
שיתברכו בכטו"ס
...
לזכות משפחת באביטש
שיתברכו בכטו"ס

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא
...
לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו
...
לזכות הרה"ח מנחם נחום וזוגתו מרת אסתר שי' שטרנברג
...
לזכות ולרפ"ש עבור חי' אלה שתחי' בת ריסא
ולזכות עמנואל בן חי' סאשה
...
לזכות ולרפ"ש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה
...
לזכות אשר בן רינה לזיווג משורש נשמתו
ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש
...
לזכות ולרפ"ש לשאול אליהו שיחי' בן חנה רבקה שתחי'
...
לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה
...
לע"נ הר"ר כתר יאאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה
...
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו
...
לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל
...
לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פייוויש, מנחם מענדל
נדבת הור"י מרדכי אברהם ישעיהו וזוג' מרת אסתר שפרה טלזנר
...
לזכות הרב ומשפיע שמואל לו, שימשיך בעבודתו הקודש,
מאת תלמידיו שאול גנוגלי
...
לזכות אייזק גרשון בן שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,
יוסף, חי' מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע ועליג
...
לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורניסקי
וכל יוצאי חלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטרליה
...
לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן
...
לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף רובינשטיין ע"ה
נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג
...
לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו
ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא
...
לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה שיברג
...
לזכות הב' התמים ישראל ראובן בן נחמה דינה שי'
להצלחה בלימוד התורה ובדרכי החסידות
...
לע"נ בתיא בת שלמה הלוי ע"ה
...
לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם
מענדל, ובתיא מינא געלב
...
לזכות התמים אליהו סילפין
...
לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו
...
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו
...
לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו
...
לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס
...
לזכות בת שבע שתחי'
בת הרה"ת יוחנן מרזוב וכל משפחתו
...
לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר
...
לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו
...
לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה
...
לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה
בת הרה"ת מרדכי אליהו ילחט"א האנאווער
...
לזכות הרה"ת ר' חיים משה וזוגתו מנוחה רחל
ובניהם מנחם מענדל ופעסיא
...
לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' שמואל אייזק הלוי ע"ה פאפאק
...
לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה
נדפס על ידי ולזכות משפחתו
...
לזכות אסתר בת רחל

שיעורים חדשים
בכל שבועמבחר של
עשרות מגידי שיעורמסודר
להפליא

טעמו וראו כי טוב ה'!

נשמתך משתוקק לשיעורים בחסידות

הכל רק בלחיצת כפתור!

www.otzerhachassidus.com

יש גם אפשרות 'להוריד' כל השיעורים ל-mp3 player וכדומה

שיעורים בחסידות לכל אחד בכל מקום

אפשרות
להכניס השיעורים
ל-MP3/USB הפרטי שלך

לפרטים
או להשיג השיעורים, צלצלו:

347.762.6054

ומלאה הארץ ידעה את ה'

מכון
לעבדך באמת

טעל: 718.650.6295

אימייל: admin@otzerhachassidus.com

אתר: www.otzerhachassidus.com

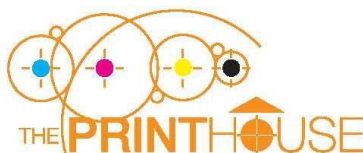

**ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע
במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק**

**לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295
או באימייל info@otzerhachassidus.com**

**כמו"כ אפשר לקבלו באימייל
או להורידם מאתר אוצר החסידות
www.otzerhachassidus.com**

נדפס באדיבות

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237

t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com